

Βαλλιάνειο Λύκειο Κεραμειών / σχολ. έτος 2019-2020

Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου

**Προϋποθέσεις για
την κατανόηση των μη
λογοτεχνικών κειμένων**

Τα θέματα που προτείνονται για συζήτηση είναι στοιχεία των Θεματικών τομέων

1. ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Νέοι - εφηβεία - τρίτη ηλικία	Α'
Χάσμα γενεών	Α'
Κριτική – αυτοκριτική	Β'
Αυτογνωσία	Β'
Πρόσωπο – προσωπείο	Γ'
Γλώσσα	Α'
Γλωσσομάθεια	Α'
Αναλφαβητισμός	Α'
Λακωνικότητα	Β'
Διάλογος	Α'
Υγεία - διατροφή	Α'
Φόρεμα - μόδα	Α'
Έρωτας	Α'
Φιλία	Α'
Ελεύθερος χρόνος , ψυχαγωγία	Α', Β'
Το κωμικό	Α'
Γέλιο	Α'

2 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οικολογία	Γ'
Προστασία του περιβάλλοντος	Γ'
Περιβαλλοντική εκπαίδευση	Γ'
Τουρισμός – αγροτουρισμός	Γ'
Σχολικές εκδρομές	Γ'

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οικογένεια	Γ'
Πρότυπα - είδωλα	Α'
Μαζοποίηση	Γ'
Ανθρώπινα δικαιώματα	Γ'
Οικουμενική διακήρυξη	Γ'
ΟΗΕ	Γ'
ΜΚΟ	Γ'
Βία - επιθετικότητα	Γ'
Νόμοι - ποινές	Γ'
Θανατική ποινή	Γ'
Στερεότυπα - προκαταλήψεις	Β'
Ρατσισμός	Β'
Μετανάστευση	Γ'
Φεμινισμός	Γ'

4. ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Επιστήμη - τεχνολογία	
Επιστήμονες	Γ'
Internet	Β', Γ'
Κλωνοποίηση	Γ'
Γενετική - βιοηθική	Γ'
Τεχνολογία	Γ'
Οικονομικός τομέας	
Εργασία – επάγγελμα	Β'
Επαγγελματικός προσανατολισμός	Β'

Καταμερισμός - εξειδίκευση	Β
Ανεργία	Β'
Χειρωνακτική και πνευματική εργασία	Γ'
Διαφήμιση	Β', Γ'
Φτώχεια	Γ'
Πνευματικός τομέας	
Παιδεία – εκπαίδευση	Β', Γ'
ΜΜΕ	Β'
Πληροφόρηση - παραπληροφόρηση	Β'
Δημοσιογραφική δεοντολογία	Β'
Πνευματικός άνθρωπος	Γ'
Εκπαιδευτικοί	Γ'
Η γλώσσα της παιδείας	Γ'
Ιστορία	Γ'
Βιβλίο - λογοτεχνία	Β', Γ'
Μνημεία - εκπαίδευση	Γ'
Αθλητισμός	Α', Γ'
Ολυμπισμός - βία	Β', Γ'
Τέχνη - κριτική	Β'
Ριάλιτι σόου	Β'

Ηθικός τομέας	
Υλισμός - κατανάλωση – αλλοτρίωση	Β', Γ'
Ανθρωπισμός Γ'	
Εθελοντισμός	Γ'
Πολιτικός τομέας	
Δημοκρατία - λαϊκότητα	Γ'
Λαϊκισμός	Γ'
Η γλώσσα της εξουσίας	Γ'
Ολοκληρωτισμός	Γ'
Ελευθερία	Γ'
Μεσσιανισμός	Γ'
Εθνικός τομέας	
Ελληνική φύση	Γ'
Αρχαίος Ελληνικός πολιτισμός	Γ'
Παράδοση	Γ'
Έλληνες	Γ'
Εθνισμός - πατριωτισμός	Γ'
Εθνική αγωγή	Γ'
Εθνικισμός - ιμπεριαλισμός	Γ'

5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Παγκοσμιοποίηση	Γ'
Οικουμενισμός (υγιής - νοσηρός)	Γ'
Τρομοκρατία	Γ'
Πόλεμος - πυρηνική ενέργεια	Γ'
ΟΗΕ - ειρήνη	Γ'
Πολυπολιτισμικές κοινωνίες	Γ'
Διαπολιτισμική εκπαίδευση	Γ'
Υπερεθνικοί οργανισμοί	Γ'
Ευρωπαϊκή Ένωση	Γ'
Ελλάδα και Ευρώπη	Γ'
Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης	Γ'

Βαλλιάνειο Λύκειο Κεραμειών / σχολ. έτος 2019-2020

Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου

1. Προϋπόθεση κατανόησης και παραγωγής κειμένων

α. Να γνωρίζουμε τις ιδιότητες των λέξεων/εννοιών	Σκοπός
1. Σύντομος ορισμός 2. Ιδιότητες της έννοιας 3. Σύγκριση/διασαφήσεις με άλλες έννοιες με τις οποίες πιθανόν συγχέεται 4. Μορφές/είδη της έννοιας 5. Ιστορική αναδρομή (αν η έννοια εμφανίζεται σε προγενέστερες εποχές).	1. Να αναλύουμε κάθε έννοια του ζητούμενου 2. Να βρίσκουμε απαντήσεις -για τα ζητούμενα περιγραφής -και για τα ζητούμενα με δύο έννοιες 3. Να εντοπίζουμε επιχειρήματα 4. Να εντοπίζουμε αιτίες και τρόπους αντιμετώπισης
β. Να γνωρίζουμε τους τομείς συλλογικής δράσης-συμπεριφοράς του ανθρώπου	Σκοπός
1. Στην οικογένεια 2. Στο σχολείο 3. Στην εργασία 4. Στους φίλους-παρέα 5. Στους συνανθρώπους/κοινωνικές ομάδες 6. Στον αθλητισμό 7. Στην πολιτική 8. Στη γνώση 9. Στην παράδοση 10. Στα μνημεία 11. Στην ψυχαγωγία - κ.λπ.	1. Να εντοπίζουμε απαντήσεις σε ζητούμενα αναφορικά με περιστατικά και εκδηλώσεις φαινομένων 2. Να εντοπίζουμε τεκμήρια -Παραδείγματα -Εμπειρικές αλήθειες -Εποπτείες των αισθήσεων
γ. Να γνωρίζουμε τους θεματικούς τομείς	διότι στους θεματικούς τομείς
Δηλαδή γνώσεις γενικής παιδείας για 1. τον άνθρωπο 2. το κοινωνικό περιβάλλον 3. το πολιτισμικό περιβάλλον 4. το φυσικό περιβάλλον και δομημένο περιβάλλον 5. τη διεθνή κοινότητα	1. εντοπίζουμε απαντήσεις σε ζητούμενα αναφορικά με: • Αιτίες • Προϋποθέσεις • Παράγοντες • Συνθήκες • Αποτελέσματα • Τρόπους αντιμετώπισης • Περιστατικά, παραδείγματα • Φαινόμενα/εκδηλώσεις • Μορφές εννοιών ή φαινομένων 2. διατυπώνουμε με χρήση γενικότερου όρου τις απαντήσεις στη θεματική πρόταση 3. επιλέγουμε ιδέες προλόγου (για εισαγωγή από το γενικό στο ειδικό) 4. αξιοποιούμε το ειδικό λεξιλόγιο των κοινωνικών επιστημών και τα κατάλληλα ρήματα που δηλώνουν αιτίες, αποτελέσματα κ.λπ.

2. Τι είναι οι θεματικοί τομείς και ποιοι είναι;

Οι θεματικοί τομείς είναι τα στοιχεία του ανθρώπου και των περιβαλλοντικών συνθηκών που διαμορφώνουν την προσωπικότητα του ανθρώπου και επηρεάζουν το βιοτικό επίπεδο και την ποιότητα της ζωής του

Οι θεματικοί τομείς είναι

1. **Ο άνθρωπος**
2. **Η κοινωνία-κοινωνικό περιβάλλον**
3. **Ο πολιτισμός/πολιτισμικό περιβάλλον**
4. **Το φυσικό και δομημένο περιβάλλον**
5. **Η διεθνής κοινότητα/η παγκόσμια κοινωνία**

Όμως οι έννοιες αυτές δεν περιλαμβάνονται στα θέματα που προτείνονται για συζήτηση σε κάθε τάξη, **επειδή διδάσκονται στα μαθήματα Γενικής Παιδείας** (Ψυχολογία, Οικονομία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Ηθική, Αισθητική, Πολιτικές επιστήμες, Περιβαλλοντικές επιστήμες, Ιστορία κ.λπ.) που μελετούν τον άνθρωπο, την κοινωνία, τον πολιτισμό, το φυσικό περιβάλλον, τη διεθνή κοινότητα και τους υπερεθνικούς οργανισμούς (ΟΗΕ, ΕΕ, ΜΚΟ).

Αυτά τα μαθήματα διδάσκονται στο Λύκειο αλλά:

- διδάσκονται σε διαφορετικές τάξεις
- Ορισμένα μαθήματα είναι επιλογής και οι μαθητές δεν μπορούν να επιλέξουν περισσότερα από ένα μαθήματα επιλογής, άρα αποκλείονται από ορισμένα πεδία γνώσης
- οι μαθητές απαξιώνουν τα μαθήματα γενικής παιδείας, που είναι υποχρεωτικά, λόγω του τρόπου επιλογής των υποψηφίων για τα ΑΕΙ και ΤΕΙ, με αποτέλεσμα να δίνουν βαρύτητα μόνο στα μαθήματα κατεύθυνσης.

Επομένως, είναι λογικό οι μαθητές να παρουσιάζουν σημαντικό έλλειμμα γενικών γνώσεων, που όμως είναι απαραίτητες για να ανταποκριθούν στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, αφού τα παραδείγματα, οι αιτίες, τα αποτελέσματα, οι προϋποθέσεις και οι τρόποι αντιμετώπισης των αρνητικών φαινομένων και τα επιχειρήματα ανιχνεύονται σε αυτούς τους θεματικούς χώρους.

Γι' αυτό στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε συνοπτικά ορισμένες πληροφορίες για τον άνθρωπο, την κοινωνία, το φυσικό περιβάλλον, τον πολιτισμό και τη διεθνή κοινότητα που περιέχονται αναλυτικότερα στα μαθήματα των κοινωνικών επιστημών.

Οι θεματικοί τομείς δηλαδή, είναι νοητικοί τόποι «αποθήκευσης» πληροφοριών, ώστε να ανακαλούμε στη μνήμη μας εύκολα και γρήγορα τις απαραίτητες επιστημονικές γνώσεις ώστε να είναι αποδεκτά τόσο τα επιχειρήματά μας όσο και οι απόψεις μας. Συγκεκριμένα πρόκειται για επιλεγμένες και συστηματοποιημένες γνώσεις των μαθημάτων γενικής παιδείας. Με αυτόν τον τρόπο, επίσης, ταξινομούνται οι πληροφορίες στα εννοιολογικά λεξικά, π.χ. οικονομικός τομέας, βιολογικός τομέας, επαγγελματικός τομέας, πνευματικός τομέας, κοινωνικός τομέας κ.λπ.

3.Πώς αξιοποιούμε τις γενικές γνώσεις για τον κόσμο –τους θεματικούς τομείς

Στόχοι: οι μαθητές και οι μαθήτριες να συνειδητοποιήσουν

- ✓ **ότι περιεχόμενο και έκφραση** είναι αλληλένδετες έννοιες όπως οι δύο όψεις ενός χαρτιού. Δεν μπορεί να υπάρξει η μία χωρίς την άλλη. «Ιδέες που δεν μπορούν να διατυπωθούν δεν είναι απλά αβέβαιες, είναι ανύπαρκτες.» (F.De Saussure).
- ✓ **Ότι οι δυσκολίες κατανόησης του αρχικού κειμένου** οφείλονται σε άγνοια του λεξιλογίου/εννοιών και των ειδικών όρων των κοινωνικών επιστημών.
- ✓ **ότι η αδυναμία σύνταξης** κειμένων οφείλεται στην έλλειψη γνώσεων (ειδικών γνώσεων για πολλές έννοιες και γενικών γνώσεων για τον άνθρωπο, το κοινωνικό, φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, τη διεθνή κοινότητα).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

- ✓ **Ως προς την περίληψη**
 - α. να κατανοούν το περιεχόμενο του αρχικού κειμένου, αναγνωρίζοντας τις λέξεις/έννοιες που είναι νοηματικά συγγενείς προς τον ίδιο θεματικό τομέα (π.χ. οικονομία, κοινωνία, εκπαίδευση, πολιτική, διακρατικές σχέσεις κ.λπ.)
 - β. να αξιοποιούν τεχνικές πύκνωσης και παράφρασης με τη χρήση γενικότερου όρου
- ✓ **Ως προς τις ερωτήσεις θεωρίας**
 - α. να απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης περιεχομένου
 - β. να αναπτύσσουν φράση/απόσπασμα του κειμένου
- ✓ **Ως προς την παραγωγή λόγου**
 - α. να κατανοούν το περιεχόμενο των ζητούμενων για την παραγωγή λόγου
 - β. να επιλέγουν γρήγορα και εύστοχα τις κατάλληλες για κάθε ζητούμενο απαντήσεις
 - γ. να αξιοποιούν το κατάλληλο λόγο και ειδικό λεξιλόγιο για να διατυπώνουν τις ιδέες και τα επιχειρήματά τους.

Βαλλιάνειο Λύκειο Κεραμειών / σχολ. έτος 2019-2020
Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου

4.Τα στοιχεία των θεματικών τομέων είναι έννοιες των κοινωνικών επιστημών

Φυσικό περιβάλλον	Άνθρωπος	Κοινωνικό περιβάλλον
Βιοτικό περιβάλλον Πανίδα (ζώα) Χλωρίδα (φυτά) Αβιοτικό περιβάλλον Έδαφος - υπέδαφος Νερό Κλίμα Δομημένο περιβάλλον Πόλεις Κτίσματα (ιδιωτικά και δημόσια) Οχυρώσεις Δρόμοι Πλατείες Φράγματα Γέφυρες κ.λπ.	Χαρακτηριστικά (θετικά ή αρνητικά) 1. Βιολογικά 2. Πνευματικά 3. Αισθητική καλλιέργεια 4. Ψυχικά (συναισθήματα) 5. Ηθικά-Συμπεριφορά 6. Κοινωνικές σχέσεις 7. Πολιτική 8. συμπεριφορά 9. Εθνική συνείδηση 10.Οικουμενικό πνεύμα 11.Οικολογική συνείδηση 12.Επαγγελματική ζωή Ατομικές επιδιώξεις 1. Βιοτικό επίπεδο 2. Ποιότητα ζωής Ανάγκες 1. Βιολογικές 2. Πνευματικές 3. Ψυχικές 4. Κοινωνικές	Κοινωνικοποίηση (μεταβίβαση πολιτισμικών στοιχείων, εκμάθηση ρόλων) Φορείς κοινωνικοποίησης – Οικογένεια – Σχολείο – Παρέα – Εκκλησία – Πολιτεία – ΜΜΕ – Πολιτιστικές εκδηλώσεις Τα άτομα δραστηριοποιούνται στις κοινωνικές ομάδες ▪ Οικογένεια ▪ Σχολείο ▪ Παρέα ▪ Εργασία ▪ Ομάδες (αθλητικές, επιστημονικές, πολιτιστικές, πολιτικές, εθελοντικές οργανώσεις κ.λπ.) Τα μέλη των κοινωνικών ομάδων έχουν κοινές επιδιώξεις 1. συνεργάζονται 2. οργανώνονται με τον καταμερισμό της εργασίας 3. αποκτούν μια θέση, αναλαμβάνουν ένα ρόλο από τον οποίο προκύπτουν δικαιώματα και υποχρεώσεις 4. υπακούουν σε κανόνες 5. επικοινωνούν και αλληλεπιδρούν 6. διαμορφώνουν κοντά στην ατομική και συλλογική ταυτότητα 7. αποκτούν κοινωνική συνείδηση 8. αν στην ομάδα υπάρχει συνοχή τότε εκπληρώνονται οι στόχοι της. Ενημερία Ποιότητα ζωής Επίλυση προβλημάτων

Βαλλιάνειο Λύκειο Κεραμειών / σχολ. έτος 2019-2020
Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου

Ανάγκες και πολιτισμός	Παγκόσμια κοινωνία-οικουμένη
Υλικοτεχνικό πολιτισμός Υλικά αγαθά – Δομημένο περιβάλλον – Επιστήμη - τεχνολογία – Οργάνωση της οικονομικής ζωής – Εργασία Ηθικοπνευματικός πολιτισμός Πνευματικά αγαθά – Παιδεία - εκπαίδευση – Γλώσσα – Θρησκεία – Τέχνη – Παράδοση – Διατροφή – Συνήθειες – Ήθη - έθιμα – Ψυχαγωγία – Αθλητισμός – Ηθικές αξίες Πολιτική εξουσία / ηγεσία – Δημοκρατικά καθεστώτα – Ολοκληρωτικά καθεστώτα Θεσμοί/νόμοι – Πολιτικοί – Οικονομικοί – Εκπαιδευτικοί – Κοινωνικοί – Καλλιτεχνικοί – Στρατιωτικοί – Αθλητικοί Επιδιώξεις Επίλυση προβλημάτων – Οικονομική ανάπτυξη – Εκπαίδευση – Ασφάλεια, άμυνα – Προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων – Περίθαλψη – Παραβατικότητα-ανομία ποινές	Χώρες του Α' κόσμου – ΗΠΑ – Δυτική Ευρώπη – Ιαπωνία Χώρες του Β' κόσμου (πρώην σοσιαλιστικές χώρες) – Ρωσία – Πολωνία – Τσεχία – Σλοβακία – Σερβία – Βουλγαρία – Ρουμανία – Μαυροβούνιο – κ.λπ. Χώρες του Γ' κόσμου (νέα κράτη που ανέκυψαν από την αποαποικιοποίηση της Ασίας και της Αφρικής) – Ινδία – Πακιστάν – Σιγκαπούρη – Ταϊλάνδη – Ταϊβάν – Κίνα – κ.λπ. Παγκόσμια de facto εξουσία-παγκοσμιοποίηση-κυριαρχία των οικονομικών οργανισμών – G20 (η ομάδα των 20 μεγαλύτερων βιομηχανικών χωρών) – G77 (συσπείρωση των ασθενέστερων χωρών του Νότου) Υπερεθνικοί οργανισμοί – Αμυντικοί - ασφάλειας – Οικονομικοί – Κοινωνικοί - ανθρωπιστικοί – Αθλητικοί – Καλλιτεχνικοί – Πολιτισμικοί - επιστημονικοί Επιδιώξεις Επίλυση προβλημάτων – Παγκοσμιοποίηση – Φτώχεια - υποσιτισμός – Πόλεμος, τρομοκρατία, ασφάλεια - άμυνα – Προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων – Ειρήνη – Προστασία περιβάλλοντος – Υπερπληθυσμός - δημογραφικό πρόβλημα – Παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου